

מקורות פנימיים

לסוגיות הגמרא

הנסתר הוא מקורו הרוחני של הנגלה, ומקורות מן החכמה הפנימית שופכים אור על סוגיות הגמרא ומבארים את משמעותן.

ההבנה כי הנגלה והנסתר מאוחדים במקורם, והידיעה כי דברי חז"ל בגמרא בנויים על סודות התורה, מוליכה את הרצון לעמוד על המקור הרוחני שהסוגיא מהווה לבוש לו.

לא תמיד ניתן לזהות את היסוד הרוחני הבונה את הסוגיא שבה עוסקים. אולם, יש מקומות בהם חכמי הנסתר מתייחסים במפורש לסוגיא או להלכה מסויימת, ופעמים שאף מצטטים את דברי המשנה או הגמרא¹. במקומות אלה לא ניתן להתעלם מדבריהם בעת לימוד הסוגיא. יש לעיין במקור הפנימי, ולהבין את ההתייחסות הפנימית לנושא הסוגיא ולסברותיה.

למשל, על פתיחת מסכת בבא מציעא, "שנים אוחזים בטלית", שאלו האחרונים (עי' תורת חיים שם) מדוע פתח התנא בטלית דווקא ולא אמר את דבריו בצורה כללית - כפי שמובא בספרי הפוסקים². שאלה זו מופיעה בזה"ק, ותשובתה בצידה (ח"ג, בלק, קצ"ח ע"א, בתרגום):

ואלו שסדרו משניות של שלושת ה"בבות", כך סדרו, סדר הפסוק לקחו, שכתוב: "על כל דבר פשע", ופשע זה אינו בזדון, ומה הוא, "על שור על חמור על שה", זה בבא קמא, שכך הוא בדברים אלה. "על שלמה", זה בבא מציעא. "על כל אבדה", זה בבא שלישי, שסדר הפסוק לקחו, שכשהיה מגיע לבבא מציעא היה אומר: התחלה זו שנקטו בטלית זו, למה, כיון שמצא הפסוק אמר: ודאי זו הלכה למשה מסיני, וביארו כל דברי חכמים.

¹ הרב ראובן מרגליות בספרו "שערי זהר" אסף מקומות רבים שבהם דברי חז"ל בזה"ק נערכים אל מול דברי המשנה והגמרא.

² עי' ברמב"ם (הל' טוען ונטען פ"ט ה"ז): "שנים שהיו אוחזין בכלי אחד או שהיו רוכבין על גבי בהמה אחת, או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג או יושבין בצד ערמה של חטים ומונחות בסמטא או בחצר של שניהם, זה אומר הכל שלי וזה אומר הכל שלי כל אחד משניהן נשבע בנקיטת חפץ שאין לו בזה הדבר פחות מחציו ויחלוקו...". ועי' בטור חר"מ סי' קל"ח.

לא ניתן להתעלם מדברי חכמים אלה בלימוד מסכת בבא מציעא, שהרי דברים אלה מבארים את היסוד הרוחני שעל פיו סודרה תחילת המסכת ושלושת הבבות בכלל.

בסוגיות בהן אנו מוצאים כי חז"ל התייחסו לדברי המשנה או הגמרא, עלינו להעמיק בדברי חכמים ומתוך כך לנסות לאחד בין הנגלה והנסתר.

השיעורים הקשורים לכלל זה:

106 עמוד	חרישה ערב שביעית	ירושלמי שביעית
158 עמוד	ארבע כוסות	פסחים
173 עמוד	סוכה העשויה ככבשן	סוכה
229 עמוד	"מה טיבו של עובר זה"	כתובות
270 עמוד	קידושי כסף לבית שמאי	קידושין
290 עמוד	פתיחה לסדר נזיקין	
308 עמוד	תולדותיהם של אבות נזיקין	בבא קמא
331 עמוד	ארבעה אבות נזיקין ואדם	בבא קמא
355 עמוד	"בשל עולם הן שמין"	בבא קמא
360 עמוד	שמין לשואל	בבא קמא
432 עמוד	קנין חצר בקטן ובקטנה	בבא מציעא
436 עמוד	"בעליו עמו לא ישלם"	בבא מציעא
527 עמוד	מוציא שם רע	סנהדרין
555 עמוד	הליכה אחר הרוב	חולין
570 עמוד	שילוח הקן	חולין